

Institut Biologii UMCS
Zakład Systematyki i Geografii Roślin

Jacek MALICKI

Wpływ opadających liści na stosunki bakteryjne gleb leśnych

Влияние опадающих листьев на бактериальные соотношения лесных почв

The Influence of Falling Leaves on the Bacterial Relations in Forest Soils

Toksyczne związki chemiczne zawarte w liściach niektórych drzew wpływają hamująco na wzrost bakterii glebowych. Stwierdzono bakteriostatyczne działanie tych substancji *in vitro* na bakterie glebowe z rodzajów: *Azotobacter* i *Sporocytophaga* (1, 12). Nie zostało dotąd sprawdzone, czy działanie to zachodzi w warunkach polowych.

Celem podjętych badań było znalezienie powiązań między opadaniem z drzew liści, które mogą zawierać substancje bakteriostatyczne, a stanem liczebnym bakterii w glebach leśnych.

TEREN BADAŃ

Badania prowadzono na 1-arowych powierzchniach w 6 różnych zespołach leśnych. Frzynałość fitosocjologiczną zespołów określono na podstawie występujących w nich gatunków według Scamoniego (11), a w lasach Roztocza za Izdebskim (5, 6), próchnicę — według Hartmanna (4).

1. Zespół lasu łągowego *Carici elongatae-Alnetum*. Brzeźnica Leśna, na NW od Lubartowa, ok. 150 m od szosy Lubartów — Parczew. Typowe zbiorowisko łągowe z *Alnus glutinosa*, na glebie bagiennej, żyznej, wytworzonej z torfu niskiego. Poziom wód gruntowych zalega płytko i zmienia się w ciągu okresu wegetacyjnego. Próchnica typu zwierzęcego w odmianie pierścienicowy mull w dolinkach i stawnogowy mull na kępach wokół pni. W runie dominują: *Carex elongata*, *Solanum dulcamara*, *Lycopus europaeus*, *Urtica dioica*, *Lysimachia thyrsoiflora*, w podroście *Alnus glutinosa* i *Frangula alnus*.

2. Las grądowy typu *Tilio-Carpinetum*. Kompleks leśny na S od Wysokiego, między Tarnawą a Frampołem, ok. 30 m od szosy Lublin—Biłgoraj. Przerzedzony drzewostan z *Carpinus betulus* na wierzcholinie łagodnego zbocza. Gleba bru-

natna wytworzona z gliny, średnio uwilgotniona, wiosną i jesienią wilgotna. Próchnica typu zwierzęcego w odmianie pierścienicowy mull i stawonogowy moder. W warstwie runa rosną: *Carex pilosa*, *Stellaria holostea*, *Asperula odorata*, *Galeobdolon luteum*, *Hepatica nobilis* (nielicznie), *Viola silvestris*. W warstwie mchów występują: *Catharinea undulata*, *Polytrichum formosum*. W warstwie krzewów stwierdzono: *Carpinus betulus*, *Fagus sylvatica* i kilka okazów *Tilia cordata*. Grab jako gatunek dominujący w tym zbiorowisku występuje w warstwie a, b i c.

3. Zespół buczyny karpackiej *Fagetum carpaticum*. Rezerwat Bukowa Góra k. Zwierzyńca. Cienisty las w wieku ok. 80 lat na północno-wschodnim skłonie stromego zbocza. Płytką gleba brunatna wytworzona z gezy formacji kredowej. Poziom próchniczno-akumulacyjny stale przykryty grubą warstwą liści buka. Próchnica typu zwierzęcego z dużą domieszką typu grzybowego w odmianie mor. Na badanej powierzchni w małej ilości rosną: *Viola silvestris*, *Geranium robertianum*, *Galeobdolon luteum*, *Asperula odorata*, *Asarum europaeum*. Warstwy mchów i podrostu brak.

4. Bór sosnowo-dębowy z dominacją dębu szypułkowego *Pino-Quercetum*. Wandzin, na SW od Lubartowa, ok. 2,5 km na zachód od torów kolejowych i szosy Lublin—Lubartów. Gleba piaszczysto-gliniasta o słabym uwilgotnieniu. Typ próchnicy zwierzęcej z dużą domieszką grzybowego w odmianie moder. Runo tworzą: *Hieracium umbellatum*, *Genista germanica*, *Anemone nemorosa*, *Hepatica nobilis*, *Melica nutans*, *Poa nemoralis*; podrost — *Quercus robur*, *Populus tremula* i *Pinus silvestris*. W warstwie miejscami zbitych darni mchów rosną: *Catharinea undulata*, *Mnium affine* i *Polytrichum formosum*. Porostów naziemnych brak.

5. Bór jodłowy *Abietetum polonicum*. Rezerwat Bukowa Góra, na zboczu przy drodze do wsi Sochy. Gleba z bielcowych piasków luźnych. W podłożu na głębokości ok. 0,5 m zalega geza. Próchnica typu zwierzęcego w odmianie stawonogowy moder. Siedlisko umiarkowanie wilgotne. zasobność i mineralizacja próchnicy średnia. W runie liczne gatunki wskazujące na powolny proces bielcowania i umiarkowaną wilgotność. Są to: *Majanthemum bifolium*, *Galeobdolon luteum*, *Oxalis acetosella*, *Trientalis europaea*, *Circea alpina*, *Dryopteris austriaca*. Warstwę mszaków tworzą: *Thuidium tamariscifolium*, *Polytrichum formosum*, *Mnium affine*, *Plagiochila asplenoides*, *Rhodobryum roseum*. W podroście dominuje *Abies alba*, występująca także w warstwie a, b i c.

6. Odmiana chrobotkowa boru sosnowego *Peucedano-Pinetum cladonietosum*. Firlej, na WN od Lubartowa, 1,5 km na S od Jeziora Kunowskiego, 100 m na zachód od szosy Lubartów—Kock. Teren równinny. Gleba piaszczysto-bielcowa o głęboko zalegającym poziomie wód gruntowych. Siedlisko wybitnie oligotroficzne. Stopień zakwaszenia podłoża znaczny. Duże wysuszenie podłoża i niska wartość *pH* (tab. 1) hamują procesy mineralizacji próchnicy, utrudnione dodatkowo jakością ściółki. Próchnica typu grzybowego-mor. Wśród roślin towarzyszących ubogie i luźne kępy tworzy *Calluna vulgaris*. W gęstej, a miejscami zwartej warstwie porostów dominują: *Cladonia mitis*, *Cl. sylvatica*, *Cl. rangiferina* i nielicznie *Cl. alpestris*. Z mchów największy udział mają gatunki acydofilne. *Dicranum scoparium*, *Entodon schreberi*, *Pohlia nutans* i *Polytrichum juniperinum*.

7. Powierzchnią kontrolną było poletko na terenie Ogrodu Botanicznego UMCS, od 2 lat pozbawione roślinności, o glebie gliniastej, żółtej, z domieszką lessu. Poziom wód gruntowych bardzo głęboki. Próchnica typu zwierzęcego w odmianie pierścienicowy mull.

Wyniki fizycznych i chemicznych analiz gleb z wybranych powierzchni podano w tab. 1.

MATERIAŁ I METODY

Przeprowadzono 3 serie doświadczeń:

Seria I. Z 6 zbiorowisk leśnych i z poletka kontrolnego pobierano do jałowych naczyń po 10 prób gleby (9) jałowioną metalową rurą o pojemności 10 cm³ i długości 10 cm. Terminy pobierania prób były jednakowe dla wszystkich powierzchni. Badania laboratoryjne przeprowadzano przed upływem 12 godz. od chwili pobrania próby. Każdą próbę gleby rozdrabniano i zalewano jałową wodą wodociągową w stosunku objętościowym 1:5, następnie wytrząsano na wytrząsarce o częstotliwości 60 cykli na minutę w ciągu 30 min. Po 20-minutowym odstaniu sporządzano rozcieńczenia z zawiesiny znad osadu.

Ogólną liczbę bakterii określano metodą bezpośrednią, posługując się komorą Bürkera (10). Liczebność nityfikatorów, denityfikatorów, amonifikatorów i bakterii rozkładających celulozę oznaczano w płynnych pożywkach selektywnych: nityfikatory w pożywce Fiodorowa (3), denityfikatory w pożywce Ziemięckiej (14), amonifikatory w 3% bulionie produkcji Wytwórni Surowic i Szczepionek w Warszawie, bakterie celulolityczne w pożywce Winogradskiego (13). Posiewy robiono w 3 powtórzeniach. Za kryterium obecności bakterii nityfikujących przyjmowano dodatni odczyn z dwufenyloaminą, denityfikujących — z odczynnikiem Grisa, amonifikujących — zmętnienie i dodatni odczyn z odczynnikiem Nesslera, celulolitycznych — ubytki i zabarwienie celulozy. Wyniki obliczano według wzoru i tablic Mc Krada. Liczbę komórek azotobaktera określano metodą Fenglerowej (2). Uzyskane w czasie badań wyniki odnoszą się do 1 cm³ gleby w jej naturalnym stanie, wg wskazówek zawartych w pracy Kuźniara (8).

Seria II. Liście i szpilki zbierano w wymienionych wyżej zbiorowiskach leśnych w okresie pełnej wegetacji, w okresie opadania, ewentualnie zmiany barwy oraz z dna lasu. Zebrany materiał przechowywano zgodnie z wymogami obowiązującymi przy zbiorze i przechowywaniu roślin służących jako materiał farmakologiczny (7). Wyciągi wodne z powietrznie suchego i rozdrobnionego w młynku materiału roślinnego otrzymywano przez zalewanie go wodą destylowaną w stosunku wagowym 1:30 i pozostawienie w temperaturze pokojowej w ciągu 24 godz.; uzyskane wyciągi sączono następnie przez filtr G5. Wpływ wyciągów z materiału roślinnego na wzrost bakterii glebowych *in vitro* badano na tych samych pożywkach co w serii I, w temp. 30°C. W pożywkach płynnych przez dodanie do wyjałowionej uprzednio pożywki wyciągu do końcowego stężenia 1:300, a na podłożu stałym — metodą studzienek, wlewając do nich wyciąg rozcieńczony 30-krotnie. Spis szczepów bakterii z uwzględnieniem ich pochodzenia zawiera tab. 2.

Seria III. Glebę pobraną z poletka kontrolnego umieszczano na szalkach Petriego i w ceramicznych doniczkach, dodając takie jak w serii II wyciągi o stężeniu 1:60 w ilości 40 ml na 100 g gleby. Działanie ich na liczebność bakterii glebowych sprawdzano po upływie 96 godz., posługując się metodami takimi jak w serii I. Jako kontrola służyła gleba zalana wodą destylowaną w proporcji 40 ml na 100 g. Doświadczenie prowadzono w temperaturze pokojowej.

WYNIKI BADAŃ

Seria I. Największą liczbę bakterii stwierdzono w glebie zespołu *Carici elongatae-Alnetum* (tab. 3). Brak było jednak komórek azotobak-

tera. W okresie opadania liści (ciemnozielonych) obserwowano w porównaniu z kontrolą (tab. 9) wyraźny spadek liczby bakterii nitryfikujących, rozkładających celulozę i denitryfikujących. Bez wyraźnych zmian pozostała liczebność amonifikatorów i ogólna liczba bakterii.

Również w glebie lasu grabowego liczebność bakterii była duża (tab. 4). W porównaniu z kontrolą więcej było bakterii amonifikujących i denitryfikujących, wyższa była także ogólna liczba bakterii, mniej natomiast celulolitycznych i nitryfikujących, azobakter występował tylko w jesieni. Wyraźniejszy związek pomiędzy opadaniem liści (żółtozielonych) a liczebnością mikroflory stwierdzono w przypadku bakterii nitryfikujących, celulolitycznych i denitryfikujących.

Trzecie z kolei miejsce zajęła gleba lasu bukowego (tab. 5). Z okresem opadania liści (żółtozielonych), tak jak w poprzednich zbiorowiskach, wiązał się wyraźny spadek liczby bakterii nitryfikujących, celulolitycznych i denitryfikujących.

Gleba boru sosnowo-dębowego podobna była pod względem liczebności amonifikatorów i denitryfikatorów do gleby powierzchni kontrolnej (tab. 6 i 9). Ogólna liczba bakterii była w jesieni nawet większa. Brak było w niej jednak zupełnie nitryfikatorów i azobakter. Z okresem opadania liści (żółtozielonych) wiązał się wyraźny spadek liczby bakterii celulolitycznych i denitryfikujących.

Gleba boru jodłowego w porównaniu z glebą kontrolną wykazała mniej bakterii we wszystkich badanych grupach fizjologicznych (tab. 7). Wyjątek stanowiły amonifikatory, które od końca września do końca października osiągnęły znacznie wyższą liczbę niż w glebie kontrolnej. W okresie intensywnego opadania szpilek (zielonych) dał się zauważyć wyraźny spadek liczby nitryfikatorów i bakterii celulolitycznych, natomiast liczebność amonifikatorów wyraźnie wzrosła.

Gleba odmiany chrobotkowej boru sosnowego (tab. 8) była, podobnie jak gleba boru jodłowego, bardzo uboga pod względem liczebności komórek bakteryjnych. I tak jak poprzednio następuje tu w porównaniu z glebą powierzchni kontrolnej bardzo wyraźny wzrost liczby amonifikatorów w okresie jesieni. W tym też okresie, związanym z intensywnym opadaniem szpilek (żółtozielonych), wyraźnie zmniejszyła się liczba nitryfikatorów i bakterii celulolitycznych.

S e r i a II. Wśród wyciągów sporządzonych z materiału zebranego w pełni wegetacji (tab. 10) najsilniej działały na wzrost badanych szczepów bakterii wyciągi z liści dębu i olszy, najslabiej z liści buka. Wzrost bakterii nitryfikujących hamowały wszystkie wyciągi, z wyjątkiem sporządzonych z liści buka. Ze szczepów denitryfikujących najwrażliwsze były nr 9 i nr 10, obydwie wyizolowane z gleby zespołu *Abietetum polonicum* (tab. 2) i jedyne z tej grupy hamowane przez wyciągi ze szpilek,

reszta denitryfikatorów reagowała tylko na wyciągi z olszy i dębu. Trzy spośród sześciu szczepów amonifikujących: nr 16 — pochodzący z gleby *Abietetum polonicum*, nr 17 — z *Peucedano-Pinetum cladonietosum* i nr 18 — z *Pino-Quercetum* były hamowane przez cztery wyciągi liści. Wyciągi ze szpilek nie wpływały na ich wzrost. Dwa szczepy: nr 15 z *Carici elongatae-Alnetum* i nr 19 z *Tilio-Carpinetum* reagowały brakiem wzrostu tylko na wyciągi z liści buka. Spośród siedmiu szczepów celulolitycznych wzrost sześciu hamowały wszystkie wyciągi, z wyjątkiem uzyskanych z liści buka. Jeden, nr 23, pochodzący z gleby zespołu *Carici elongatae-Alnetum* — tylko wyciągi z liści dębu i grabu. Wzrost szczepów z rodzaju *Azotobacter* hamował we wszystkich ośmiu przypadkach tylko ekstrakt z liści dębu. W dwóch przypadkach na osiem (nr 29 z gleby poletka kontrolnego i nr 32 z *Tilio-Carpinetum*) — także wyciągi z liści grabu. Stymulacja wzrostu azotobaktera przez wyciągi ze szpilek sosny miała miejsce w przypadku dwu szczepów, nr 29 i nr 34, z kolekcji PZH.

Wśród ekstraktów sporządzonych z liści i szpilek opadających największą liczbę szczepów hamowały, tak jak poprzednio, wyciągi z liści dębu i olszy, najmniejszą z liści buka (tab. 11). Wzrost szczepów nitryfikujących był hamowany w takim samym stopniu co w poprzednim doświadczeniu, wzrost bakterii denitryfikujących — wyłącznie przez wyciągi z liści olszy i dębu. Ekstrakty z opadających liści pozostałych gatunków drzew nie wstrzymywały wzrostu bakterii denitryfikujących, a nawet w przypadku wyciągu z opadających szpilek sosny namnażały go. W stosunku do bakterii z pozostałych grup fizjologicznych wpływ wyciągów z liści i szpilek opadających nie różnił się od wpływu wyciągów z materiału zebranego w pełni wegetacji. Tak więc różnice w działaniu tych dwu wyciągów dotyczą tylko wpływu na wzrost bakterii denitryfikujących.

Wyciągi z liści i szpilek zebranych z ziemi (tab. 12), prawdopodobnie wyługowanych, nie wywierały żadnego dostrzegalnego wpływu na wzrost badanych szczepów. Wyjątek stanowi wyciąg z liści dębu, wstrzymujący wzrost wszystkich badanych szczepów nitryfikujących.

Jak wynika z przeprowadzonych badań, najsilniej były hamowane *in vitro* szczepy nitryfikujące i celulolityczne. Denitryfikujące i amonifikujące natomiast znaczenie słabiej niż poprzednie. Szczepy z rodzaju *Azotobacter* hamował tylko wyciąg z liści dębu i w dwu przypadkach — grabu.

Seria III. Stwierdzono, że na wzrost liczby bakterii w glebie z poletka kontrolnego najsilniej działały wyciągi: z liści i szpilek zebranych w pełni wegetacji (pierwszy) i w okresie opadania (drugi), najsłabiej z materiału zebranego z ziemi — trzeci (tab. 13). W bardzo wyraźnym

stopniu hamowany był przez wyciągi pierwszy i drugi wzrost bakterii nitryfikujących i celulolitycznych. Wzrost bakterii nitryfikujących nie był stymulowany przez żaden ze stosowanych wyciągów, a w przypadku użycia wyciągów z liści dębu nie wykrywano ich. Wzrost bakterii celulolitycznych był stymulowany tylko przez jeden ekstrakt, mianowicie z zebranych z ziemi liści grabu (trzeci). Wzrost bakterii amonifikujących był hamowany w tym doświadczeniu w mniejszym stopniu. W sposób widoczny wstrzymywały go wyciągi pierwszy i drugi z pięciu badanych drzew, tylko wyciągi ze szpilek sosny nie zmieniły liczby tych bakterii w stosunku do kontroli. Żaden z użytych w tym doświadczeniu ekstraktów nie stymulował wzrostu bakterii amonifikujących. Ogólna liczba bakterii została zmniejszona o połowę przez wyciągi pierwszy i drugi, wyciąg trzeci nie zmniejszył jej w widoczny sposób. Na zmniejszenie wzrostu bakterii denitryfikujących wpłynęły tylko wyciągi pierwszy i drugi z liści olszy, dębu i buka, natomiast wyciągi ze szpilek sosny i jodły oraz z liści grabu wyraźnie wzrost ten stymulowały. Na wzrost komórek azotobaktera użyte w doświadczeniu wyciągi miały wpływ dodatni. Tylko wyciągi z letnich liści dębu (pierwszy) i opadających szpilek sosny (drugi) zmniejszyły ich liczbę. Wyciąg trzeci, z materiału zebranego z ziemi, nie wpłynął w wyraźny sposób na wzrost bakterii w badanej glebie. Tylko ekstrakt z liści dębu wyraźnie hamował wzrost bakterii nitryfikujących.

PODSUMOWANIE

Stosunki ilościowe i jakościowe mikroflory bakteryjnej w glebach badanych powierzchni leśnych pozwalają wyróżnić wśród nich przynajmniej dwie grupy. Do pierwszej należą dość bogate pod względem ilości bakterii gleby lasów grądowych i łęgowego, do drugiej gleby borów. Oprócz innych czynników, jak na przykład ilość przyswajalnego P i K (tab. 1), na wyżej notowany fakt wpłynął niewątpliwie skład gatunkowy szaty roślinnej porastającej wybrane powierzchnie. Można przypuszczać, że wpływ, jaki wywierają rośliny na mikroflorę bakteryjną gleby w najbliższym otoczeniu, zależy między innymi od czynnych biologicznie substancji zawartych w zrzucanych okresowo liściach i szpilkach.

Wpływ ten w większości przypadków kończy się z chwilą wypłukania z opadłego materiału substancji hamujących i namnażających (nie stwierdzono wyraźnego wpływu w doświadczeniach z wyciągami zrobionymi z liści zebranych z ziemi). Ujemny wpływ może rozciągać się na dłuższy okres (cały rok) w przypadku wyjątkowo wysokiej aktywności zawartych w liściach substancji i dużej wrażliwości w stosunku do nich szczepów bakteryjnych. Aktywność badanych wyciągów zależy od gatunków roślin, z jakich zostały sporządzone, terminu pobrania materiału i właściwości

badanego szczepu bakterii. W przeprowadzonych doświadczeniach najaktywniej hamowały wzrost bakterii wyciągi z *Quercus robur* i *Alnus glutinosa*, najslabiej z *Fagus sylvatica*. Najpodatniejsze na działanie wyciągów roślinnych były szczepy nitryfikujące i celulolityczne, natomiast azotobakter, spotykany w glebach leśnych tylko sporadycznie, okazał się w trakcie badań mało wrażliwy.

PIŚMIENNICTWO

1. Bukatsch F., Saüring D.: Die Wirkung von wässrigen Herbstlaubauszügen auf *Azotobacter chroococcum* und *A. agile*. Zbl. Bakt., 2, 117—128 (1963).
2. Fenglerowa W.: Simple Method for Counting *Azotobacter* in Soil Samples. Act. Microb. Pol., 14, 203—206 (1965).
3. Fiodorow M.: Ćwiczenia praktyczne z mikrobiologii. PWRiL, Warszawa 1952.
4. Hartmann F.: Forstökologie. Verlag Georg Fromme, Wien 1952.
5. Izdebski K.: Bory na Roztoczu Środkowym. Ann. Univ. Mariae Curie-Skłodowska, sectio C, 17, 313—362 (1963).
6. Izdebski K.: Zbiorowiska leśne na Roztoczu Środkowym. Acta Soc. Bot. Pol., 32, 349—374 (1962).
7. Jerzmanowska Z.: Substancje roślinne, Metody wyodrębniania. PWN, Warszawa 1967.
8. Kuźniar K.: O przyrodniczych podstawach obliczania ilości drobnoustrojów w glebie. Ekol. Pol., 1, 57—66 (1953).
9. Krasilnikow N. A.: Metody izuczenija poczwiennych mikroorganizmow i ich mietabolitow. Izdat. Mosk. uniw., Moskwa 1966.
10. Needham G. H.: The Practical Use of the Microscope Including Photomicrography. Charles C Thomas Springfield, Illinois 1958.
11. Scamoni A.: Wstęp do fitosocjologii praktycznej. FWRiL, Warszawa 1967.
12. Sening E.: Über den Einfluss von wässrigen Herbstlaubauszügen auf Wachstum und Tätigkeit cellulosenzersetzender Mikroorganismen. Zbl. Bakt., 2, 13—40 (1963).
13. Winogradski S.: Mikrobiologia gleby, Zagadnienia i metody. PWRiL, Warszawa 1953.
14. Ziemięcka J., Hauke-Pacewiczowa T.: Charakterystyka mikrobiologiczna gleb Białowieskiego Parku Narodowego. Roczn. Nauk Leśnych, 1, 43—70 (1953).

РЕЗЮМЕ

Исследовали пробы для определения зависимости между фактом выступления в листьях деревьев бактериостатических субстанций и микробиологическими соотношениями в лесных почвах.

Опыты были разделены на три этапа. Первый этап исследований должен был дать картину бактериальных соотношений в почвах 6 лесных ассоциаций в течение вегетативного сезона. Для исследований выбрали следующие ассоциации: *Carici elongatae-Alnetum*, *Tilio-Carpinetum*, *Fa-*

getum carpaticum, *Pino-Quercetum*, *Abietetum polonicum* и *Peucedano-Pinetum cladonietosum*. Для контроля использовали ничем не заросший садовый участок. Результаты этой серии опытов представлены в табл. 3—9.

На втором этапе исследовали влияние водных экстрактов из листьев и иголок лесных деревьев на 35 штаммов почвенных бактерий. Эти бактерии принадлежали к 5 физиологическим группам: интрификаторов, денитрификаторов, аммонификаторов, целлюлолитических и ассимилирующих N_2 (табл. 2). Экстракты делали из листьев и иголок: *Alnus glutinosa*, *Carpinus betulus*, *Fagus sylvatica*, *Quercus robur*, *Abies alba*, *Pinus silvestris*. Листья и иголки собирали во время полной вегетации, с земли и в период опадания. Выращивание бактерий проводили в питательной среде в идентичных условиях, как при первой серии опытов. Результаты исследований приведены в табл. 10—12.

На третьем этапе исследовали влияние экстрактов на бактериальные соотношения в почве (пробы) контрольного участка. Экстрактами, истощенными фильтрованием через фильтр G 5, заливали помещенную в сосуды садовую почву и инкубировали при комнатной температуре в течение 96 часов. Для контроля брали сосуды с садовой почвой, залитой дистиллированной водой. Результаты этой серии опытов представлены в табл. 13.

На основе полученных результатов можно сделать следующие заключения:

1. Количественные и качественные соотношения бактериальной микрофлоры исследованных лесных почв позволяют выделить из них, по крайней мере, две группы. К первой принадлежат, достаточно богаты в отношении количества бактерий, почвы пойменных и грудовых лесов, ко второй — почвы боров.

2. Кроме других элементов, на приведенный выше факт, должен повлиять несомненно видовой состав растительного покрова, произрастающего на выбранных поверхностях.

3. Можно предполагать, что влияние, которое оказывают растительности на бактериальную микрофлору окружающей среды, зависит, между прочим, от бактериостатических субстанций, содержащихся в сезонно опадающих листьях и иголках.

4. Это влияние в большинстве случаев заканчивается со временем вымывания из опавшего материала сдерживающих или стимулирующих увеличение бактерий субстанций (не установлено четкого влияния экстрактов на бактерии в опытах, где экстракты были сделаны из листьев, собранных с земли).

5. Кажется правдоподобным то, что бактериостатическое действие может длиться долгое время (целый год) в случае исключительно вы-

сокой активности, содержащейся в листьях, субстанции и большой чувствительности бактериальных штаммов.

6. Сдерживающее или стимулирующее действие в большей степени зависит от вида растения, из которого делают экстракты, периода, в котором собран материал, и свойств бактериального штамма.

SUMMARY

The aim of investigations was to trace the interrelation between the occurrence of bacteriostatic substances in the leaves of trees and the microbiological relations in forest soils.

Experiments were made in three series. The first series was to picture the bacterial relations in soils of six forest communities during vegetation period. The following associations were selected for investigation: *Carici elongatae-Alnetum*, *Tilio-Carpinetum*, *Fagetum carpaticum*, *Pino-Quercetum*, *Abietetum polonicum* and *Peucedano-Pinetum cladonietosum*. Garden plot with nothing growing on it was the control. The results of this series of experiments were presented in Tables 3—9.

In the second series of experiments there was examined the influence of water extracts from the leaves and needles of forest trees on 35 strains of soil bacteria. The bacteria belonged to 5 physiological groups: nitrifying, denitrifying, ammonification, cellulolytic and N_2 assimilating ones (Table 2). Extracts were obtained from the leaves and needles of *Alnus glutinosa*, *Carpinus betulus*, *Fagus sylvatica*, *Quercus robur*, *Abies alba* and *Pinus silvestris*. The leaves and needles were collected during full vegetation and the period of falling, and from the ground. Cultures were carried out in media and under the conditions identical with those in the first series of experiments. The results were given in Tables 10—12.

In the third series there was examined the influence of extracts on the bacterial relations in the soil of control surface. Garden soil placed in pots was poured over with the extracts sterilized by filtration on G 5 filter and then it was incubated at room temperature for 96 hrs. Pots with the soil poured over with distilled water were the control. The results of experiments were presented in Table 13.

On the basis of the results obtained the following conclusions were drawn:

1. On the grounds of quantitative and qualitative relations among bacterial microflora in the examined forest soils, at least two groups of soils can be differentiated. The first group comprises the soils of marshy and grass forests which are fairly rich in the number of bacteria, and the second one — the soils of coniferous forests.

2. Besides other factors, the species composition of plant cover overgrowing the selected surfaces has an influence on the differentiation of the two groups of soil.

3. It can be assumed that the influence of plants on the bacterial microflora of soil in the closest surroundings depends, among others, on bacteriostatic substances present in the seasonally falling leaves and needles.

4. In most cases, this influence ends with washing away from the fallen material the substances inhibiting or stimulating the growth of bacteria (no clear influence of extracts on bacteria was stated in the experiments in which the extracts were obtained from the leaves collected from the ground).

5. It seems probable that bacteriostatic action can be extended for a longer period of time (the whole year) in case of exceptionally great activity of substances present in leaves and of high sensitivity of bacterial strains.

6. Inhibiting or stimulating action depends, to a great extent, on the species of plant from which the extracts were obtained, the period of collecting the material and the properties of bacterial strain.

Tab. 1. Fizyczno-chemiczne właściwości gleby wybranych powierzchni
Physical and chemical soil properties of the selected surfaces

Zbiorowisko roślinne Plant community	Skład mechaniczny Mechanical composition						Grupy mechaniczne Mechanical groups	pH				Składniki przyswajalne w mg/100 g gleby Available compounds in mg/100 g of soil	
	Części ziarniste Granular particles mm							H ₂ O	In KCl	Próchnica % Humus	CaCO ₃ %	P ₂ O ₅	K ₂ O
	1-0,1	0,1-0,05	0,05-0,02	0,02-0,005	0,005-0,002	0,002							
<i>Carici elongatae- Alnetum</i>	—	—	—	—	—	—	Torf — peat	5,3	4,7	48,41	0,0	9,5	16,0
<i>Abietetum polonicum</i>	82	5	3	2	3	3	Piaszek słabogliniasty — sand with high clay content	4,8	3,7	9,34	0,0	3,4	14,0
<i>Prucedano-Pinetum cladonietosum</i>	85	8	3	1	2	1	Piaszek luźny — loose sand	4,5	3,7	3,71	0,0	3,8	4,8
<i>Pino-Quercetum</i>	83	3	6	2	3	3	Piaszek słabogliniasty — sand with high clay content	4,7	3,8	6,69	0,0	5,6	9,6
<i>Tilio-Carpinetum</i>	10	14	34	24	9	9	Utwór pyłowo-iliasty — silty loam	5,4	4,7	7,06	0,0	9,5	20,0
<i>Fagetum carpaticum</i>	64	14	7	6	4	5	Piaszek gliniasty lekki — clayey sand	5,2	4,3	3,34	0,0	5,8	18,8
Kontrola — Control	2	6	51	23	7	11	Utwór pyłowo-iliasty — silty loam	8,0	7,3	—	2,1	—	—

Tab. 2. Szczepy bakterii glebowych użyte do badań nad wpływem wyciągów z liści i szpilek

The strains of soil bacteria used in investigations on the influence of extracts from leaves and needles on soil bacteria

Bakterie Bacteria	Nr szczepu No. of strain	Pochodzenie Origin	
Nitryfikujące Nitrifying	1	Powierzchnia kontrolna — Control surface	
	2	Powierzchnia kontrolna — Control surface	
	3	<i>Carici elongatae-Alnetum</i>	
	4	<i>Abietetum polonicum</i>	
	5	<i>Peucedano-Pinetum cladonietosum</i>	
	6	<i>Tilio-Carpinetum</i>	
	7	<i>Fagetum carpaticum</i>	
Denitryfikujące Denitrifying	8	<i>Carici elongatae-Alnetum</i>	
	9	<i>Abietetum polonicum</i>	
	10	<i>Abietetum polonicum</i>	
	11	<i>Peucedano-Pinetum cladonietosum</i>	
	12	<i>Pino-Quercetum</i>	
	13	<i>Tilio-Carpinetum</i>	
	14	<i>Fagetum carpaticum</i>	
Amonifikujące Ammonification	15	<i>Carici elongatae-Alnetum</i>	
	16	<i>Abietetum polonicum</i>	
	17	<i>Peucedano-Pinetum cladonietosum</i>	
	18	<i>Pino-Quercetum</i>	
	19	<i>Tilio-Carpinetum</i>	
	20	<i>Fagetum carpaticum</i>	
Celulolityczne Cellulolytic	21	Powierzchnia kontrolna — Control surface	
	22	Powierzchnia kontrolna — Control surface	
	23	<i>Carici elongatae-Alnetum</i>	
	24	<i>Abietetum polonicum</i>	
	25	<i>Peucedano-Pinetum cladonietosum</i>	
	26	<i>Tilio-Carpinetum</i>	
	27	<i>Fagetum carpaticum</i>	
<i>Azobacter</i> sp.	28	Powierzchnia kontrolna — Control surface	
	29	Powierzchnia kontrolna — Control surface	
	30	Powierzchnia kontrolna — Control surface	
	31	<i>Abietetum polonicum</i>	
	32	<i>Tilio-Carpinetum</i>	
	<i>A. chroococcum</i>	33	PZH
	<i>A. vinelandii</i>	34	PZH
<i>A. macrocytogenes</i>	35	PZH	

Tab. 3. Liczba komórek bakterii/cm³ gleby zespołu *Carici elongatae-Alnetum*
 Number of bacterial cells/cm³ in the soil of *Carici elongatae-Alnetum* association

Data Date	Grupa fizjologiczna Physiological group					Ogólna liczba bakterii Total number of bacteria
	Nitryfikujące Nitrifying	Denitryfikujące Denitrifying	Amonifikujące Ammonification	Ceulolityczne Cellulolytic	Azotobacter	
27 V 1967	10	1500000	950000	95	0	1435000000
27 VI 1967	450	2000000	2000000	115	0	785000000
10 VII 1967	30	1500000	3000000	65	0	620000000
10 VIII 1967	150	1150000	1500000	45	0	925000000
2 IX 1967	25	450000	950000	45	0	1250000000
26 IX 1967	450	950000	250000	45	0	420000000
13 X 1967	0	95000	750000	2500	0	660000000
28 X 1967	0	15000	7500000	0	0	945000000
24 XI 1967	0	15000	2500000	75	0	310000000
15 VIII 1966	15	1150000	2000000	75	0	1045000000
2 IX 1966	95	750000	2500000	45	0	810000000
22 IX 1966	150	450000	1150000	65	0	940000000
12 X 1966	0	45000	2000000	40	0	815000000
27 X 1966	0	115000	6500000	0	0	1120000000
5 X 1965	0	150000	650000	95	0	890000000
20 X 1965	0	115000	4500000	0	0	785000000
5 XI 1965	1	95000	3000000	0	0	320000000

Tab. 4. Liczba komórek bakterii/cm³ gleby zespołu *Tilio-Carpinetum*
 Number of bacterial cells/cm³ in the soil of *Tilio-Carpinetum* association

Data Date	Grupa fizjologiczna Physiological group					Ogólna liczba bakterii Total number of bacteria
	Nitryfikujące Nitrifying	Denitryfikujące Denitrifying	Amonifikujące Ammonification	Celulolityczne Cellulolytic	Azotobacter	
27 V 1967	25	250000	3000000	10	0	2680000000
27 VI 1967	15	650000	1500000	15	0	1585000000
10 VII 1967	25	950000	1150000	0	0	1405000000
10 VIII 1967	10	1150000	950000	5	0	1390000000
2 IX 1967	0	1500000	1150000	1	0	1860000000
26 IX 1967	1	45000	250000	45	0	1615000000
13 X 1967	0	25000	950000	0	0	2685000000
28 X 1967	0	45000	2500000	0	0	2200000000
24 XI 1967	0	9500	95000	0	0	780000000
15 VIII 1966	5	750000	750000	6	0	1715000000
2 IX 1966	5	150000	950000	12	0	2230000000
22 IX 1966	0	115000	650000	5	0	1980000000
12 X 1966	0	45000	1150000	10	10	1950000000
27 X 1966	0	65000	2500000	1	5	1100000000
5 X 1965	0	45000	750000	0	0	2100000000
20 X 1965	0	45000	2000000	0	0	1900000000
5 XI 1965	0	15000	115000	0	0	655000000

Tab. 5. Liczba komórek bakterii/cm³ gleby zespołu *Fagetum carpaticum*
 Number of bacterial cells/cm³ in the soil of *Fagetum carpaticum* association

Data Date	Grupa fizjologiczna Physiological group						Ogólna liczba bakterii Total number of bacteria
	Nitryfikujące Nitrifying	Denitryfikujące Denitrifying	Amonifikujące Ammonification	Celulolityczne Cellulolytic	Azotobacter		
27 V 1967	12	95000	150000	15	5	224500000	
27 VI 1967	15	750000	450000	10	0	1180000000	
10 VII 1967	0	1500000	950000	5	0	525000000	
10 VIII 1967	12	2000000	2000000	1	0	430000000	
2 IX 1967	0	1500000	2500000	1	0	465000000	
26 IX 1967	25	450000	1500000	250	0	1785000000	
13 X 1967	0	75000	150000	0	0	2015000000	
28 X 1967	0	45000	950000	0	0	1610000000	
24 XI 1967	1	950	45000	5	0	350000000	
13 VIII 1966	1	95000	300000	12	0	750000000	
2 IX 1966	5	115000	115000	15	0	2115000000	
22 IX 1966	12	75000	1150000	20	0	1865000000	
12 X 1966	0	65000	1500000	0	0	1500000000	
27 X 1966	0	65000	950000	0	0	1040000000	
5 X 1965	0	95000	250000	0	0	1800000000	
20 X 1965	0	60000	750000	0	0	1100000000	
5 XI 1965	0	250	75000	0	0	510000000	

Tab. 6. Liczba komórek bakterii/cm³ gleby zespołu *Pino-Quercetum*
 Number of bacterial cells/cm³ in the soil of *Pino-Quercetum* association

Data Date	Grupa fizjologiczna Physiological group					Ogólna liczba bakterii Total number of bacteria
	Nitryfikujące Nitrifying	Denitryfikujące Denitrifying	Amonifikujące Ammonification	Celulolityczne Cellulolytic	Azotobacter	
27 V 1967	0	250000	250000	45	0	600000000
27 VI 1967	0	950000	115000	30	0	695000000
10 VII 1967	0	1150000	250000	1	0	815000000
10 VIII 1967	0	950000	200000	5	0	495000000
2 IX 1967	0	950000	950000	1	0	535000000
26 IX 1967	0	75000	95000	40	0	610000000
13 X 1967	0	45000	650000	0	0	1800000000
28 X 1967	0	4500	450000	0	0	1415000000
24 XI 1967	0	25000	45000	25	0	760000000
15 VIII 1966	0	650000	650000	12	0	650000000
2 IX 1966	0	650000	450000	6	0	525000000
22 IX 1966	0	115000	650000	12	0	720000000
12 X 1966	0	75000	450000	0	0	1950000000
27 X 1966	0	20000	400000	0	0	1615000000
5 X 1965	0	35000	400000	0	0	1210000000
20 X 1965	0	25000	300000	0	0	950000000
5 XI 1965	0	20000	95000	0	0	645000000

Tab. 7. Liczba komórek bakterii/cm³ gleby zespołu *Abietetum polonicum*
 Number of bacterial cells/cm³ in the soil of *Abietetum polonicum* association

Data Date	Grupa fizjologiczna Physiological group					Ogólna liczba bakterii Total number of bacteria
	Nitryfikujące Nitrifying	Denitryfikujące Denitrifying	Amonifikujące Ammonification	Celulityczne Cellulolytic	Azotobacter	
27 V 1967	0	200000	200000	15	0	985000000
27 VI 1967	1	300000	250000	5	0	595000000
10 VII 1967	5	350000	150000	5	0	470000000
10 VIII 1967	12	250000	115000	1	0	495000000
2 IX 1967	0	45000	95000	1	0	425000000
26 IX 1967	1	95000	95000	35	0	315000000
13 X 1967	0	75000	2500000	0	0	780000000
28 X 1967	0	45000	750000	0	0	810000000
24 XI 1967	0	45000	75000	8	0	920000000
15 VIII 1966	5	115000	115000	5	0	915000000
2 IX 1966	1	95000	115000	12	0	315000000
22 IX 1966	1	115000	115000	25	0	725000000
12 X 1966	0	95000	350000	0	10	930000000
27 X 1966	0	65000	650000	0	15	850000000
5 X 1965	0	75000	2000000	0	0	640000000
20 X 1965	0	40000	950000	0	0	765000000
5 XI 1965	0	40000	115000	1	0	860000000

Tab. 8. Liczba komórek bakterii/cm³ gleby zespołu *Peucedano-Pinetum cladonietosum*Number of bacterial cells/cm³ in the soil of *Peucedano-Pinetum cladonietosum* association

Data Date	Grupa fizjologiczna Physiological group					
	Nitryfikujące Nitrifying	Denitryfikujące Denitrifying	Amonifikujące Ammonification	Celulolityczne Cellulolytic	Azotobacter	Ogólna liczba bakterii Total number of bacteria
27 V 1967	0	25000	450000	25	0	610000000
27 VI 1967	5	40000	250000	15	0	585000000
10 VII 1967	12	95000	115000	10	0	695000000
10 VIII 1967	45	75000	45000	5	0	410000000
2 IX 1967	12	25000	45000	1	0	525000000
26 IX 1967	45	25000	95000	150	0	950000000
13 X 1967	0	95000	95000	0	0	1435000000
28 X 1967	0	25000	250000	0	0	1490000000
24 XI 1967	0	25000	950000	0	0	795000000
15 VIII 1966	12	45000	95000	40	0	530000000
2 IX 1966	12	40000	75000	65	0	545000000
22 IX 1966	30	40000	75000	75	0	580000000
12 X 1966	0	45000	95000	0	0	720000000
27 X 1966	0	40000	150000	0	0	620000000
5 X 1965	0	35000	75000	0	0	780000000
20 X 1965	0	30000	300000	0	0	1100000000
5 XI 1965	0	20000	750000	1	0	695000000

Tab. 9. Liczba komórek bakterii/cm³ gleby poletka kontrolnego
 Number of bacterial cells/cm³ in the soil of control plot

Data Date	Grupa fizjologiczna Physiological group					Ogólna liczba bakterii Total number of bacteria
	Nitryfikujące Nitrifying	Denitryfikujące Denitrifying	Amonifikujące Ammonification	Celulolityczne Cellulolytic	Azotobacter	
27 V 1967	250	4000000	400000	200	112	980000000
27 VI 1967	10	650000	450000	250	56	605000000
10 VII 1967	15	750000	450000	45	30	515000000
10 VIII 1967	250	650000	650000	45	21	420000000
2 IX 1967	45	450000	450000	95	13	530000000
26 IX 1967	250	2500000	750000	2500	457	1165000000
13 X 1967	10	250000	400000	45	10	940000000
28 X 1967	75	150000	450000	450	100	960000000
24 XI 1967	250	45000	250000	2500	324	1025000000
15 VIII 1966	15	750000	450000	300	66	630000000
2 IX 1966	250	650000	400000	250	132	745000000
22 IX 1966	45	400000	650000	400	300	745000000
12 X 1966	115	450000	450000	450	210	810000000
27 X 1966	45	200000	650000	300	180	821000000
5 X 1965	10	450000	450000	350	180	870000000
20 X 1965	115	250000	350000	400	198	945000000
5 XI 1965	150	75000	300000	650	270	955000000

Tab. 11. Wpływ ekstraktów wodnych z liści i szpilek zebranych w momencie opadania na niektóre szczepy bakterii glebowych
Influence of water extracts from leaves and needles collected during their falling on some strains of soil bacteria

Species Gatunek	Szczepy bakterii glebowych Strains of soil bacteria																																			
	Nitryfikujące Nitrifying					Denitryfikujące Denitrifying					Amonifikujące Ammonification					Celulolityczne Cellulolytic					Azotobacter															
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	
<i>Alnus glutinosa</i> . . .	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	o	X	X	o	X	X	X	X	X	o	X	X	X	X	o	o	o	o	o	o	o	o
<i>Abies alba</i> . . .	X	X	X	X	X	X	X	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	X	X	o	X	X	X	X	o	o	o	o	o	o	o	o	o
<i>Pinus silvestris</i> . . .	X	X	X	X	X	X	X	+	o	o	+	o	o	o	o	o	o	o	o	o	X	X	o	X	o	X	X	X	+	o	o	o	o	o	+	o
<i>Quercus robur</i> . . .	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	o	X	X	o	X	o	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
<i>Carpinus betulus</i> . . .	X	X	X	X	X	X	X	o	o	o	o	o	o	o	o	X	X	o	X	o	X	X	X	X	X	X	X	X	o	X	o	o	o	o	o	o
<i>Fagus sylvatica</i> . . .	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	X	X	X	X	X	X	X	X	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o

Objaśnienia: X — hamowanie wzrostu, o — bez wpływu na wzrost, + — namnażanie.
Explanation: X — growth inhibition, o — without influence on growth, + — multiplication.

Tab. 12. Wpływ ekstraktów wodnych z liści i szpilek zebranych z ziemi na niektóre szczepy bakterii glebowych
 Influence of water extracts from leaves and needles collected from the ground on some strains of soil bacteria

Gatunek Species	Szczepy bakterii glebowych Strains of soil bacteria																																		
	Nitryfikujące Nitrifying					Denitryfikujące Denitrifying					Amonifikujące Ammonification					Celulolityczne Cellulolytic					Azotobacter														
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35
<i>Alnus glutinosa</i> . . .	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Abies alba</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Pinus silvestris</i> . . .	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Quercus robur</i> . . .	X	X	X	X	X	X	X	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Carpinus betulus</i> . .	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Fagus sylvatica</i> . . .	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Objaśnienia: X — hamowanie wzrostu, 0 — bez wpływu na wzrost.

Explanation: X — growth inhibition, 0 — without influence on growth.

Tab. 13. Wpływ ekstraktów wodnych z liści i szpilek na liczebność bakterii w 1 cm³ gleby kontrolnej
Influence of water extracts from leaves and needles on the bacterial number in 1 cm³ of control soil

Ekstrakty z: Extracts from:	<i>Alnus glutinosa</i>	<i>Abies alba</i>	<i>Pinus silvestris</i>	<i>Quercus robur</i>	<i>Carpinus betulus</i>	<i>Fagus silvatica</i>	Woda destylowana Distilled water
Nitryfikacja Nitrification	I	15	25	15	0	45	4000
	II	25	6	12	0	60	6000
	III	6500	4500	6500	0	7500	6500
Denitryfikacja Denitrification	I	400	45000	30000	1600	9500	30000
	II	250	60000	2500000	2500	60000	25000
	III	15000	15000	15000	11500	15000	15000
Amonifikacja Ammonification	I	200000	250000	4000000	450000	20000	4000000
	II	250000	250000	6000000	600000	60000	6000000
	III	4000000	4000000	4500000	4500000	4500000	4500000
Rozkład celulozy Cellulose decomposi- tion	I	75	45	95	15	15	4500
	II	25	60	60	6	600	6000
	III	6500	7500	7500	7500	9500	7500
<i>Azotobacter</i>	I	105	221	120	45	160	100
	II	121	430	50	360	159	105
	III	450	444	450	447	462	459
Ogólna liczba bakterii Total number of bac- teria	I	720000000	460000000	480000000	590000000	640000000	980000000
	II	2460000000	1700000000	1760000000	2460000000	3300000000	3440000000
	III	1100000000	1005000000	1000000000	1025000000	1030000000	1025000000

Objaśnienia: I — materiał z okresu pełnej wegetacji, II — materiał jesienny, III — materiał z ziemi.
Explanation: I — material from the period of full vegetation, II — autumn material, III — material from the ground.

